

Jaarverslag over het jaar 2023
van de
Commissie Wetenschappelijke Integriteit
Universiteit Maastricht

Maastricht, 12 februari 2025

Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de "Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Maastricht" (hierna: Regeling) heeft een ieder het recht om schriftelijk een klacht in te dienen over een veronderstelde schending van de wetenschappelijke integriteit.

In artikel 4.8 van Regeling is bepaald dat de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (hierna: CWI) jaarlijks verslag dient uit te brengen van haar werkzaamheden aan het College van Bestuur (hierna: College).

Onderhavig jaarverslag heeft betrekking op de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023.

Samenstelling Commissie Wetenschappelijke Integriteit

Conform het bepaalde in artikel 4.1 van de Regeling vindt de benoeming plaats door het College. Hierbij streeft het College, conform het bepaalde in voornoemd artikel onder g, naar een evenwichtige vertegenwoordiging vanuit de wetenschapsgebieden van de Universiteit Maastricht (hierna: UM). Op grond van het bepaalde in voornoemd artikel onder sub c vindt de benoeming plaats voor een periode van vier jaar en kan deze aansluitend verlengd worden voor eenzelfde periode.

De samenstelling van de CWI heeft er in 2023 als volgt uitgezien:

Voorzitter	:	De heer prof. dr. J.A. Knottnerus
Leden	:	De heer prof. mr. B. de Witte
		Mevrouw prof. dr. M.A. van Baak
		De heer dr. J.P. Koenis

De benoemingstermijn van de voorzitter loopt tot 1 januari 2026.

De leden Van Baak en Koenis zijn benoemd tot en met 31 december 2023. Op 28 november 2023 zijn beiden leden herbenoemd voor een periode van 1 januari 2024 tot en met 1 januari 2028.

De CWI wordt ondersteund door een secretaris.

In de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 april 2023 is mevrouw mr. C. Brosius secretaris van de CWI geweest.

In de periode van 1 mei 2023 tot en met 31 augustus 2023 mevrouw mr. K. Festjens secretaris van de CWI geweest.

In de periode van 1 september 2023 tot en met 31 december 2023 is de heer mr. R. Blezer secretaris van de CWI geweest. In deze periode heeft de heer mr. J. Zonneveld van Vijverberg Advocaten & Adviseurs de heer Blezer tijdelijk gecomplementeerd ter aanvulling van deskundigheid en ervaring.

Verder wordt de CWI administratief ondersteund door een secretaresse.

De voltallige CWI is in 2023 tien keer bij elkaar gekomen.

Tijdens deze bijeenkomsten worden de lopende en in behandeling zijnde klachten besproken en wordt zo nodig over andere zaken besproken.

Procedure Commissie Wetenschappelijke Integriteit

Op grond van artikel 4.2 van de Regeling onderzoekt de CWI klachten, beoordeelt of de wetenschappelijke integriteit is geschonden en brengt daarover schriftelijk advies uit aan het College. Voorts kan de CWI op verzoek van het College een onderzoek verrichten en daarover advies uitbrengen zonder dat een klacht is ingediend.

In de artikelen 4.4 en 4.5 van de Regeling wordt de werkwijze en de procedure van de CWI omschreven.

Op grond van sub b van voornoemd artikel 4.4 wordt een klacht behandeld door de voorzitter en ten minste twee leden.

Om ontvankelijk te zijn moet de klacht gaan over wetenschappelijke integriteit, een medewerker of oud-medewerker van de UM betreffen, duidelijk omschreven zijn, en niet gaan om een kwestie die te lang geleden heeft plaatsgevonden.

Indien een klacht als niet-ontvankelijk wordt beoordeeld, wordt de klager hiervan op de hoogte gesteld en eindigt de behandeling. Er vindt dan geen melding plaats aan de beklagde(n) of het College.

Indien een klacht ontvankelijk is verklaard, wordt de beklagde(n) op wie de klacht betrekking heeft geïnformeerd alsmede het College en de betrokken faculteit. De beklagde(n) wordt in de gelegenheid gesteld een verweerschrift in te dienen.

Vervolgens gaat de CWI over tot het onderzoeken van de klacht. Een hoorzitting kan onderdeel uitmaken van het onderzoek. Tijdens een dergelijke hoorzitting kunnen beide partijen, hetzij in gezamenlijke aanwezigheid hetzij apart, hun standpunten mondeling toelichten en de CWI kan vragen stellen. Tijdens het onderzoek kan de CWI gebruik maken van expertise van benoemde ad hoc leden dan wel externe deskundigen.

Na het onderzoek stelt de CWI een advies op over de gegrondheid van de klacht en het al dan niet sprake zijn van schending van de wetenschappelijke integriteit. De CWI kan ook aandacht besteden aan aanvullende punten, die van diverse aard kunnen zijn. Zo kan de CWI aanbevelen artikelen terug te trekken, subsidiegevers te informeren, aangifte te doen, maar ook observaties delen over de sfeer in de werkomgeving van betrokkenen.

De Commissie doet nadrukkelijk geen aanbevelingen met een arbeidsrechtelijk karakter.

Het advies van de CWI wordt vervolgens voorgelegd aan het College. Het College stelt een voorlopig oordeel vast inhoudende om het advies al dan niet over te nemen en welke maatregelen genomen dienen te worden indien de klacht gegrond is. Dit voorlopig oordeel wordt samen met het advies aan beide partijen gestuurd.

Als een van de partijen het niet eens is met het oordeel van het College, kan dit oordeel voor een 'second opinion' worden voorgelegd aan het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke integriteit (hierna: LOWI). Daar zal de klacht en de gevolgde procedure nogmaals worden bekeken.

Na de procedure bij het LOWI zal het College een definitief besluit nemen over de klacht.

In de hierboven genoemde verslagperiode heeft de CWI aandacht besteed aan vier casussen die hieronder kort worden weergegeven. Voorts is er één klacht van het voorafgaande verslagjaar in onderhavig verslagjaar afgerond.

Casus 2022

Om de anonimiteit van betrokken personen te waarborgen wordt in de beschrijving van de casus niet aangegeven welke faculteit of instituut het betreft.

Uit 2022 is de afronding van één klacht mee genomen naar onderhavig verslagjaar. Aan het einde van verslagjaar 2022 diende het advies in deze klacht nog gefinaliseerd te worden. In de eerste maand van onderhavig verslagjaar is dit advies voorgelegd aan het College.

Klacht

Klager stelt dat sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit door beklagde bij het indienen van een projectaanvraag. Klager stelt dat beklagde in de betreffende aanvraag een aantal medewerkers heeft opgenomen terwijl deze medewerkers niet van de aanvraag op de hoogte waren en dus ook geen bijdrage aan of commentaar op de aanvraag hebben kunnen leveren. Daarnaast stelt klager dat beklagde op het moment van deze aanvraag geen relevante zeggenschap meer had waardoor het op voorhand duidelijk was dat beklagde niet aan de in de aanvraag genoemde inspanningsverplichtingen zou kunnen voldoen. Voorts zou beklagde het onderzoek willen laten uitvoeren buiten de UM terwijl de aanvraag vermeldt dat het werk binnen de UM uitgevoerd zal worden.

Advies aan het College

De CWI heeft het College geadviseerd de klacht niet verder in behandeling te nemen wegens doorbreking van de geheimhoudingsplicht. De tekst van de klacht met bijbehorende bijlagen is namelijk ingebracht in een arbeidsrechtelijke procedure. Dit is gebeurd nadat de CWI de klacht op basis van de toen beschikbare stukken (voorlopig) ontvankelijk had verklaard.

Besluit van het College

Het College heeft besloten het advies van de CWI over te nemen in het aanvankelijk oordeel en de klacht niet (verder) inhoudelijk in behandeling te nemen.

Partijen hebben het LOWI niet om advies gevraagd over dit oordeel. Het aanvankelijk oordeel is daarmee komen vast te staan.

Adviesaanvraag 2023

Om de anonimiteit van betrokken personen te waarborgen wordt in de beschrijving van de adviesaanvraag niet aangegeven welke faculteit of instituut het betreft.

Adviesaanvraag

Het College heeft de CWI verzocht om advies uit te brengen in verband met geuite bezwaren ten aanzien van een aan de UM gedaan promotieonderzoek.

Gelet op de complexiteit van deze casus heeft de CWI de deskundigheid van een expert ingewonnen en is in afwachting van het rapport van een onafhankelijke deskundige. Daarom zal de verdere behandeling van deze adviesaanvraag worden voortgezet in verslagjaar 2024.

Casussen 2023

Om de anonimiteit van betrokken personen te waarborgen wordt in de beschrijving van de casus niet aangegeven welke faculteit of instituut het betreft.

Klachten 1 en 2

Op 11 januari 2013 werd door twee klagers een klacht ingediend tegen dezelfde drie beklaagden wegens vermeende schending van de wetenschappelijke integriteit. Daar de feiten en de inhoud van de beide klachten in belangrijke mate overeenstemden besloot de CWI om de beide klachten gezamenlijk te behandelen en een enkel advies te geven voor beide klachten.

De klachten stelden dat er in de betrokken onderzoeksgroep een slechte onderzoekscultuur heerste die met name tot uiting kwam bij onderzoeksaanvragen waar de bijdrage en het eerdere werk van de klagers onvoldoende werden erkend.

De CWI hield twee hearings waaraan beide klagers en de drie beklaagden deelnamen.

Advies van de CWI

De klacht werd door de CWI gedeeltelijk gegrond verklaard. De CWI ten aanzien van beklaagde 1 dat er sprake was van bedenkelijk gedrag, en ten aanzien van beklaagden 2 en 3 van een lichte tekortkoming (zie paragraaf 5.2 van de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit voor dit onderscheid tussen drie vormen van niet-naleven van de normen inzake wetenschappelijke integriteit).

Verder adviseerde de CWI het College om stappen te ondernemen om de onderzoekscultuur in de betrokken onderzoeksgroep te verbeteren.

Voorlopig oordeel van het College

Het College besloot het advies van de CWI over te nemen in het aanvankelijk oordeel van 29 augustus 2023. Voorts nodigde het College klager 1 uit voor een gesprek. Door de klagers werd bij het LOWI beroep aangetekend tegen het Collegebesluit. Het LOWI deed uitspraak op 3 april 2024.

LOWI-advies

Het LOWI verklaarde het verzoek gegrond voor zover het zich richtte tegen het voorlopig oordeel over het handelen van beklaagden 2 en 3: het adviseerde het College om de geconstateerde normschendingen voor alle beklaagden te kwalificeren als bedenkelijk gedrag.

Besluit van het College

Het College heeft besloten om niet af te wijken van het CWI-advies en het LOWI-advies niet over te nemen. Het heeft derhalve zijn aanvankelijk oordeel bevestigd.

Klacht 3

Klager stelt dat sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit door beklagde bij het indienen van een projectaanvraag. Deze klacht heeft betrekking op twee artikelen waarvan klager stelt dat door beklagde niet juist is omgegaan met de toedeling van (co)auteurschappen. De klacht moet in samenhang worden gezien met de klacht die klager een dag later tegen beklagde heeft ingediend. Deze tweede klacht heeft betrekking op de begeleiding van een promovenda aan de UM door klager en beklagde gezamenlijk en de verdeling van de rollen van promotor en co-promotoren in het kader van het doctoraat.

De hoorzittingen hebben eind november van onderhavig verslagjaar plaatsgevonden en dientengevolge heeft de CWI haar advies aan het einde van onderhavig verslagjaar nog niet uitgebracht. Daarom zal de verdere behandeling van deze klacht worden voortgezet in verslagjaar 2024.

Overige werkzaamheden 2023

Landelijke database

In 2023 is de CWI door Academic Affairs geconsulteerd over het landelijke initiatief om te komen tot landelijke database van de CWI-adviezen. Het doel van een dergelijke database is bevordering van wetenschap en jurisprudentie.

De CWI vindt dat er voor- en tegenargumenten bestaan ten aanzien van een landelijke database. Het zou belangrijke leermomenten kunnen opleveren, maar de database moet dan wel veilig en afgeschermd zijn. Tot nu toe heeft de CWI geen behoefte gehad aan een dergelijke database. De vraag is daarom of de informatie die in de database terechtkomt wel nuttig is voor de CWI. Als je echt wetenschappelijk onderzoek doet, heb je meer informatie nodig dan hetgeen in een landelijke database kan worden opgenomen. De conclusie is dat de CWI de voordelen op dit moment niet vindt opwegen tegen de nadelen. Deze database kost menskracht en middelen, waarbij de CWI gezien haar verantwoordelijkheid telkens moet meekijken naar de beschrijving van de aan te leveren casuïstiek en of deze afdoende (c.q. zonder mogelijkheid van herkenning van betrokkenen) geanonimiseerd wordt in verband met de daaraan verbonden risico's. Daarbij komt dat de CWI in de het verslagjaar beschikbare schriftelijke informatie met betrekking tot de beoogde database geen overtuigend anonimiseringsprotocol, noch een gedegen pilot daarvan heeft aangetroffen. Tevens acht de CWI het wenselijk dat het te implementeren voorstel te zijner tijd nog aan de Autoriteit Persoonsgegevens moet worden voorgelegd. Tegelijkertijd is er ook het risico dat een en ander te oppervlakkig wordt en niet of nauwelijks aan wetenschap en jurisprudentie toevoegt. Bovendien geeft de CWI in haar jaarverslag al inzicht in de openbaar te delen informatie inzake de behandelde casuïstiek, en die informatie kan vanzelfsprekend in een landelijke database worden opgenomen.

Het College heeft de bezwaren van het CWI overgenomen richting de landelijke werkgroep.

Landelijke bijeenkomst CWI's op 21 april 2023 in Leiden

De voorzitter is tezamen met lid Van Baak aanwezig geweest bij deze goed bezochte bijeenkomst. De voorzitter heeft daar gemeld dat de CWI de huidige "Code Wetenschappelijke Integriteit" (versie 2018) erg gedetailleerd vindt en gepleit voor een set brede basisprincipes als leidraad voor de CWI's. Hierdoor zou kunnen worden voorkomen dat juist door gedetailleerdheid onvolledigheid kan ontstaan. Dit risico van onvolledigheid is bijvoorbeeld zichtbaar bij het onderwerp plagiaat. Deze inbreng werd door andere CWI's herkend en kan betrokken worden bij de landelijke evaluatie en eventuele herziening van de code.

Er waren ook leden van het LOWI en Belgische CWI's aanwezig. Dezen deelden met name hun ervaringen met het Europees reglement.

Landelijke bijeenkomst CWI's op 6 juni 2023 in Utrecht

De voorzitter is bij deze bijeenkomst aanwezig geweest.

De belangrijkste besproken punten betreffen:

- a. De "Code of Conduct";
- b. De reikwijdte van de casuïstiek waarover de CWI's advies uitbrengen;
- c. De ondersteuning van de CWI's; en
- d. Een presentatie van prof. dr. H. Heesterbeek, waarin twee casussen vanuit de Universiteit Utrecht en de Vrije Universiteit Brussel werden besproken;
- e. Het plan voor een landelijke database (zie de inbreng van de CWI UM hierover in het voorgaande).

Ten aanzien van de "Code of Conduct" is met name stilgestaan bij het in het voorgaande reeds besproken punt van het opnemen van veel details in de standaarden enerzijds en anderzijds dat deze mate van details juist maken dat het overzicht verloren gaat.

Tijdens het overleg werd ook de vraag aangekaart in hoeverre de CWI "jurisdictie" heeft over emeriti of oud promovendi die inmiddels elders werkzaam zijn. Daar zijn verschillende opvattingen over.

Evaluatie Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit

Eind september 2023 is de CWI benaderd voor deelname aan een consultatiesessie van de Commissie Evaluatie Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (hierna: NGWI). Deze commissie is ingesteld om de NGWI te evalueren. Het is sinds de eerste versie van de gedragscode goed gebruik om met regelmaat te bezien of de gedragscode nog voldoet aan de eisen die door wetenschap en maatschappij aan een dergelijke code worden gesteld. De evaluatie gebeurt mede op verzoek van de minister van OCW.

Onderdeel van de opdracht aan de commissie voor de evaluatie van de NGWI was om een breed en representatief palet gebruikers te raadplegen, met als doel de vragen van het instellingsbesluit te kunnen beantwoorden. Als een van de gesprekspartners wilde de commissie graag leden of betrokkenen van lokale CWI's, vertrouwenspersonen en rectoren consulteren. Daarvoor is een consultatiesessie, waarin commissievoorzitter Ineke Sluiter en enkele commissieleden met de betrokkene partijen van gedachten willen wisselen over de ervaring met de code in de afgelopen jaren, georganiseerd op 12 oktober 2023.

De CWI was verhinderd om fysiek deel te nemen aan deze consultatiesessie, die zeer kort na de uitnodiging al plaatsvond. Online deelname, waarom de CWI had gevraagd, bleek niet mogelijk. Veel van de feedback van de CWI was echter al via de landelijke bijeenkomst bekend.

Conferentie "Confidentiality, Communication and Transparency" op 14 november 2023 in Leiden

De leden Van Baak en Koenis hebben tezamen met de secretaris de conferentie "Confidentiality, Communication and Transparency", georganiseerd door de LERU-groep, bezocht.

Het was een interessante conferentie was. Sprekers waren onder andere F. van Kolschooten (journalist), prof. dr. H. Bijl (rector Leiden University) en prof. dr. F. Rosendaal (voorzitter CWI Leiden University).

De door de rector van de Universiteit Leiden besproken casuïstiek ging over transparantie versus geheimhouding en in welke mate haar universiteit openheid wilde geven over de betreffende casuïstiek. Daarnaast werd besproken hoe te handelen indien een wetenschapper naar een andere instelling vertrokken is als er een casus rondom schending van de wetenschappelijke integriteit speelt. Is het aan de instelling waar de

casus over wetenschappelijke integriteit speelt om de nieuwe instelling te informeren? Daarover werd de suggestie gedaan dat bij iedere nieuwe (arbeids-)overeenkomst de instelling wetenschappers een verklaring laten ondertekenen over de vraag of er al dan niet zaken rondom wetenschappelijke integriteit spelen of hebben gespeeld.

Overwegingen die hierbij in ogenschouw genomen zouden moeten worden zijn:

- Belang van derden (waaronder co-auteur(s));
- Implicaties voor de wetenschap;
- Belang en reputatie van de instelling;
- Geloofwaardigheid van de academie;
- Einde dienstverband van beklagde.

Algemene aanbevelingen aan het College van Bestuur

Nu dit jaarverslag door de secretarisswissels later is opgesteld dan de CWI in beginsel beoogt is besloten om ten aanzien van dit verslagjaar geen algemene aanbevelingen meer te doen aan het College.

Slotwoord

Mede namens prof. mr. B. de Witte, prof. dr. M. van Baak en dr. S. Koenis dank ik u van harte voor het door u in ons gestelde vertrouwen.

Maastricht, 12 februari 2025
Prof. dr. J.A. Knottnerus
Voorzitter CWI UM